

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی
معاونت آموزشی و امور دانشجویی
معاونت آموزشی

دبیرخانه شورای آموزش پزشکی عمومی

برنامه آموزشی ضروری

مقطع کارورزی

گروه گوش و گلو و بینی و جراحی سر و

گردن

رشته گوش و گلو و بینی یک رشته تخصصی است که به تشخیص و درمان طبی و جراحی بیماریهای مربوط به گوش ، گلو ، بینی ، حنجره و سر و گردن می پردازد. این رشته به اختصار بنام ENT معروف شده است. این اختصار در بردارنده کلیت رشته نیست ، چون این رشته به تشخیص و درمان بیماریها و اختلالات مربوط به صورت ، گوش، حفره دهان و حلق، دستگاه تنفس فوقانی و حتی تومور های مجمه ای می پردازد و به این دلیل سر و گردن به عنوان آن اضافه گردید. در طول دو دهه اخیر شاهد توسعه و گسترش زیادی در زمینه شناخت بیماریها و بهبود تکنیک جراحی بوده ایم. استفاده از ابزارهای تخصصی در تمام اجزاء رشته اکنون جایگاه خاصی دارد و سبب شده که از درون آن رشته های فوق تخصصی زیادی منشعب شود. دستیاران در این رشته به مدت ۴ سال دوره تخصصی را می گذرانند و کارورزان به مدت یک ماه دوره آموزشی دارند. کتب مرجع در این رشته در تمامی سطوح علمی وجود دارد.

تنظیم سند آموزشی بعنوان محصول نهائی یا کوریکولوم ضروری بالینی از اهداف برنامه ریزان این رشته تخصصی می باشد . این سند آموزشی توسط اعضاء کمیته تدوین رشته و اعضاء کمیته راهبردی رشته و برنامه ریزان وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی تدوین گردیده است .

بخش اول

۱- طول دوره :هرماه کارورزی معادل ۴ واحد درسی که هر واحد حداقل ۶۸ ساعت ،بدون احتساب کشیک ،می باشد.

۲- متوسط ساعت حضور کارورز در بیمارستان آموزشی در ماه ۲۷۲ ساعت می باشد.

۳- ساعت کار کارورز در بخش از ساعت ۷/۳۰ لغایت ۱۳/۳۰ می باشد.

- ۴- کارورز بایستی در هنگام ورود و خروج از بیمارستان کارت بزند.
- ۵- ساعت شروع کشیک کارورز از ساعت ۱۳ بعد از ظهر لغایت ۷/۳۰ صبح روز بعد می باشد.
- ۶- ساعت کار در درمانگاه از ساعت ۹ لغایت ۱۲ می باشد خروج کارورز از درمانگاه فقط با اجازه دستیار مسئول مجاز است.
- ۷- تعداد کشیک کارورزان در ماه حداقل ۷ کشیک و حداکثر ۱۰ کشیک است.
- ۸- تنظیم برنامه چرخش کار در بخش و کشیک بعهدہ مسئول آموزش کارورزان و زیر نظر معاون آموزشی بیمارستان صورت می گیرد.
- ۹- خروج از بیمارستان تحت عناوینی مانند دفاع از تز ، پیگیری مسائل مربوط به پایان نامه ، شرکت در جلسه امتحان در سایر بخش ها فقط با استفاده از مرخصی ماهیانه مقدور است.
- ۱۰- موارد تخلف کارورزان از مقررات مربوطه در شورای آموزشی بخش مطرح و تصمیمات مقتضی اتخاذ خواهد گردید.

بخش دوم

شرح وظایف آموزشی کارورزان
در بخش

شرح وظایف عمومی

- ۱- حفظ و رعایت شئونات شرعی ، اخلاقی ، پزشکی در کلیه ساعات حضور در بیمارستان و رعایت ضوابط و قوانین شغلی و اداری.
- ۲- حضور در بیمارستان طبق ساعات تعیین شده از سوی مسئولین.
- ۳- گرفتن شرح حال ، معاینه فیزیکی بیماران تازه بستری و معرفی آنها.
- ۴- حضور فعال و منظم در ویزیت بیماران توسط دستیاران و اساتید بخش .
- ۵- معرفی بیماران در گزارش صبحگاهی طبق نظر استاد یا دستیار مربوطه.
- ۶- پی گیری اقدامات تشخیصی و درمانی بیمار.
- ۷- شرکت در فعالیت های درمانگاهی طبق برنامه تعیین شده ، گرفتن شرح حال و معاینه بیمار و سپس معرفی وی به دستیار یا استاد درمانگاه و نوشتن نسخه با نظارت استاد یا دستیار.

- ۸- شرکت در راند تحویلی و سپردن بیماران خطیر به کشیک بعد.
- ۹- حضور دائم در برنامه کشیکهای تعیین شده و اطلاع به دستیار ارشد در صورت جابجائی یا تغییر در برنامه کشیک.
- ۱۰- همراهی در هنگام انتقال بیماران بدحال بخش

شرح وظایف آموزشی:

- ۱- شرکت منظم و فعال در کلیه جلسات آموزشی بخش شامل گزارش صبحگاهی، ژورنال کلاب ، کنفرانسهای علمی و راندهای آموزشی.
- ۲- نوشتن شرح حال کامل برای کلیه بیماران مربوطه در بخش بطور منظم و خوانا با قید نام و نام خانوادگی و امضاء.
- ۳- مطالعه دقیق بیماران مربوطه از مراجع معرفی شده توسط گروه آموزشی.
- ۴- معرفی بیماران بستری شده در کشیک در گزارش صبحگاهی .
- ۵- نوشتن سیر پیشرفت برای کلیه بیماران مربوطه بطور روزانه همراه با نوشتن نام و نام خانوادگی و امضاء.
- ۶- شرکت در راندهای آموزشی دستیاران در کشیک.
- ۷- ارائه کنفرانس های علمی طبق برنامه تنظیم شده از سوی مسئول آموزش کارورزان.

بخش سوم

اهداف کلی

- ۱- آموزش کارورزان به منظور تربیت نیروی انسانی کارآمد در عرصه خدمات آموزشی، درمانی، پژوهشی.
- ۲- عرضه خدمات بهداشتی درمانی در مراکز درمانی کشور.

- ۳- تحقیق و پژوهش در مورد معضلات و مشکلات جامعه در زمینه بیماریهای گوش و گلو و بینی در قالب طرحهای منطقه ای و ملی.
- ۴- شناخت بیماریهای قابل پیشگیری و داشتن برنامه غربالگری
- ۵- شناخت بیماریهای شایع در این رشته

اهداف ویژه

لازم است کارورزان در پایان دوره موارد زیر را به خوبی دانسته، درک نموده و بتوانند در طبابت خود به گونه ای مناسب و مؤثر به کاربندند:

مبحث گوش

الف - حیطه شناختی

- ۱- آناتومی و فیزیولوژی گوش در حد کتب مرجع .
- ۲- التهاب گوش خارجی و میانی حاد و مزمن
- ۳- شناخت عوارض عفونتهای گوش
- ۴- آشنائی با سرگیجه و روشهای تشخیص افتراقی آن
- ۵- آشنائی با شنوائی سنجی و کاربرد سمعک
- ۶- شناخت انواع اجسام خارجی
- ۷- شناخت ضایعات خوش خیم و بدخیم گوش خارجی و میانی
- ۸- آشنائی با روشهای تشخیصی رادیولوژیکی گوش و استخوان گیجگاهی
- ۹- شناخت کاهش شنوائی و علل آن
- ۱۰- شناخت علل درد گوش
- ۱۱- شناخت علل وزوز گوش
- ۱۲- آشنائی با ترومای وارده به گوش و استخوان گیجگاهی.
- ۱۳- آشنائی با مشکلات مادرزادی گوش خارجی و میانی و داخلی.

ب - حیطه نگرشی و مهارتی

- ۱- معاینه دقیقی از گوش خارجی و میانی (پرده گوش) انجام دهد.
- ۲- التهاب گوش خارجی و میانی حاد و مزمن را تشخیص داده و اقدامات اولیه درمانی را با کمک دستیار مربوطه انجام دهد.
- ۳- معاینه پرده ملتهب را با کمک اتوسکوپ انجام دهد.

- ۴- انواع سرگیجه و روشهای تشخیص افتراقی را بتواند توضیح دهد و تستهای تشخیصی ویژه برای یافتن علت سرگیجه را پیشنهاد نماید.
- ۵- معاینه اعصاب مغزی را بتواند انجام دهد.
- ۶- اجسام خارجی گوش را زیر نظر دستیار مربوطه خارج نماید.
- ۷- انواع کاهش شنوایی را از هم تمیز داده و توصیف نماید .
- ۸- ادیوگرام و تمپانوگرام را تفسیر نماید.
- ۹- روشهای مختلف شستشوی مجرای گوش خارجی را بشکل صحیح بکار گیرد.
- ۱۰- عوارض داخل و خارج جمجمه ای عفونت های گوش میانی را بتواند دسته بندی و بیان نماید.
- ۱۱- پیشنهاد انجام تست های رادیولوژیکی مناسب در ترومای استخوان گیجگاهی.
- ۱۲- توانایی انجام تستهای دیپازونی.
- ۱۳- از سمعک و لوازم کمک شنوایی اطلاعات کلی داشته باشد.
- ۱۴- ضایعات خوش خیم و بدخیم گوش خارجی و میانی را از هم تشخیص دهد.
- ۱۵- از روشهای تشخیصی رادیولوژیکی گوش و استخوان گیجگاهی آشنا باشد و بتواند آنرا بکار گیرد.

مبحث گلو و حنجره

الف - حیطه شناختی

- ۱- آناتومی و فیزیولوژی حلق و حنجره در حد کتب مرجع .
- ۲- شناخت آنژین چرکی گلو و تشخیص افتراقی آن
- ۳- شناخت التهاب حاد و مزمن حنجره
- ۴- علل گرفتگی صدا بشناسد.
- ۵- آشنایی با اجسام خارجی راه هوایی و غذائی.
- ۶- آشنایی با علائم و نشانه های ترومای حنجره و تراشه
- ۷- شناخت تومورهای شایع دهان و حلق و حنجره .
- ۸- شناخت بیماریهای مادرادی دهان و حلق و حنجره
- ۹- آشنایی با رادیوگرافی های ضروری جهت تشخیص اجسام خارجی راه های هوایی و غذائی .
- ۱۰- شناخت علل انسداد راه هوایی فوقانی.

ب - حیطة نگرشى و مهارتى

- ۱- معاینه دقیقى از حلق و حنجره بیمار بعمل آورده و بتواند کشت گلو تهیه نماید.
- ۲- نحوه مراقبت های بعد از عمل حلق و حنجره را فرا گیرد و بتواند در موقع لزوم آنها را بکار ببند.
- ۳- آموزش استفاده از آئینه حنجره و بکار گیری آن.
- ۴- آنژین چرکى گلو را تشخیص داده و تشخیص افتراقى آنرا بیان نماید و زیر نظر دستیار مربوطه درمان را شروع نماید.
- ۵- با انواع رادیوگرافى جهت تشخیص اجسام خارجى راه های هوایى و غذائى آشنائى داشته باشد.
- ۶- پیشنهاد نحوه برخورد با مشکل انسداد تنفسى و دلایل بکار گیری تراکئوستومى.
- ۷- التهاب حاد و مزمن حنجره را تشخیص داده و درمان اولیه را زیر نظر دستیار مربوطه شروع نماید.
- ۸- پیشنهاد تستهای تشخیصی در تومورهای حلق و حنجره.
- ۹- اجسام خارجى راه هوایى و غذائى را تشخیص داده و اقدامات اولیه درمان را انجام دهد و قادر به خارج کردن جسم خارجى دهان و حلق باشد.
- ۱۰- قادر به انجام لارنگوسکپی حنجره باشد.
- ۱۱- تومورهای شایع حلق و حنجره را تشخیص داده و بتواند اقدامات اولیه درمانى را شروع نماید.
- ۱۲-

مبحث بینى و سینوس

الف - حیطة شناختى

- ۱- آناتومى و فیزیولوژى بینى و سینوس در حد کتب مرجع .
- ۲- آشنائى با التهابات حاد و مزمن بینى و سینوس
- ۳- شناخت علل خونریزى از بینى .
- ۴- آشنائى با علل ترشح یک طرفه و دو طرفه بینى.
- ۵- شناخت علل گرفتگى بینى.
- ۶- آشنائى با ضربات وارده به بینى و صورت
- ۷- شناخت تومورهای بینى و سینوس ها
- ۸- آشنائى با اجسام خارجى بینى
- ۹- آشنائى با رادیوگرافى های ضرورى جهت تشخیص بیماریهای بینى و سینوس.

ب - حیطة نگرشى و مهارتى

- ۱- معاینه دقیقى از بینى و سینوس ها انجام دهد و قادر باشد مشاهدات خود را توضیح دهد.
- ۲- معاینه آثار ضربات وارده به بینى و صورت و ثبت مشاهدات خود را بخوبى انجام دهد و اقدامات اولیه را برای جلوگیری از عوارض احتمالى بعدى بکار گیرد.
- ۳- التهابات حاد و مزمن بینى و سینوس را تشخیص داده و اقدامات اولیه درمانى را با کمک دستیار مربوطه انجام دهد.
- ۴- تومورهای بینى و سینوس ها را بتواند تشخیص داده و اقدامات اولیه تشخیصى درمانى را با هماهنگى دستیار مربوطه شروع نماید.
- ۵- اجسام خارجى بینى را تشخیص دهد و قادر به خارج کردن آن باشد.
- ۶- محل خونریزى بینى را بتواند مشاهده و تشخیص بدهد .
- ۷- روشهای تامپون گذارى جهت کنترل خونریزى بینى را که فرا گرفته بکار گیرد.
- ۸- با روشهای تشخیصى رادیولوژیکى بینى و سینوس آشنا باشد و بتواند آنها را بکار گیرد.
- ۹- قادر به توصیف انواع ضایعات داخل حفره بینى باشد و مشاهدات خود را ثبت نماید و پیشنهاد درمان خود را ذکر کند.

مبحث سر و گردن

الف - حیطة شناختى

- ۱- آناتومى و فیزیولوژى سر و گردن در حد کتب مرجع .
- ۲- آشنائى با انواع عفونتهای فضاهاى عمقى گردن.
- ۳- آشنائى با بیماریهای غده تیروئید
- ۴- آشنائى با التهابات غدد بزاقى .
- ۵- شناخت علل دیسفاژى و ادینوفاژى.
- ۶- شناخت علل و نوع آسیب در تروماهاى گردنى
- ۷- شناخت علل توده های گردنى در اطفال و بزرگسالان
- ۸- آشنائى با اختلالات فك و مفصل فكى گیجگاهی

ب - حیطة نگرشى و مهارتى

- ۱- معاینه دقیقى از سر و گردن انجام دهد و قادر باشد مشاهدات خود را توضیح دهد.
- ۲- بتواند معاینه و لمس تیروئید را از نظر وجود توده تیروئیدی بخوبى انجام دهد.
- ۳- بتواند معاینه دقیق غدد بزاقى از نظر ضایعات تومورى بعمل آورد.
- ۴- معاینه فك بالا و پایین و مفصل فكى گیجگاهی.

- ۹- بتواند آمفیژم گردن را تشخیص داده وسعت آنرا شرح دهد و اقدامات اولیه درمانی را انجام دهد.
- ۱۰- عفونتهای فضاهاى عمقى گردن را تشخیص و اقدامات اولیه تشخیصی و درمانی را انجام دهد.
- ۵- کشت ترشحات در التهابات مجاری غدد بزاقی و عفونتهای عمقی گردن و یا زخمهای عمقی گردن تهیه نماید.
- ۶- توصیف توده گردنی و ثبت مشاهدات خود.
- ۷- روشهای تشخیص پاراکلینیکی بیماریهای غدد بزاقی، تیروئید و ضایعات گردن را دانسته و بتواند آنها را بکار گیرد.
- ۱۱- اقدامات اولیه تشخیصی درمانی در توده های گردنی و ترومای گردن را با هماهنگی دستیار مربوطه بکار گیرد.

مبحث اورژانسهای گوش و حلق و بینی

اکثر بیماریهای گوش و حلق و بینی بصورت الکتیو تحت درمان قرار می گیرند. گرچه که اورژانس هائی دارد از جمله انسداد راه هوائی و صدمات وارده به صورت که بدلیل مخاطرات رسیدگی سریع لازم دارند. اورژانس شامل:

الف - حیطة شناختی

- ۱- انسداد راه هوائی
- ۲- اجسام خارجی راه هوائی و غذائی.
- ۳- درد گلو و دیسفاژی
- ۴- خونریزی بینی
- ۵- مشکلات گوشى
- ۶- عفونتهای عمقی سر و گردن
- ۷- ترومای حنجره و تراشه
- ۸- ترومای صورت

ب - حیطة نگرشی و مهارتی

- ۱- رادیوگرافی های ضروری در اجسام خارجی راه هوائی و غذائی را تشخیص دهد.
- ۲- نحوه برخورد با مشکل انسداد تنفسی بداند و اقدامات اولیه درمانی را بکار گیرد.
- ۳- دلایل بکار گیری تراکتوستومی را بداند و با کمک دستیار انجام دهد.

- ۴- محل خونریزی بینی را بتواند مشاهده و تشخیص بدهد و روشهای تامپون گذاری جهت کنترل خونریزی را بکار گیرد.
- ۵- معاینه دقیق گوش خارجی و میانی (پرده گوش) را بداند و در تشخیص و درمان مشکلات گوشی استفاده نماید
- ۶- کار با اتوسکوپ را بخوبی بداند و در موارد لزوم از آن استفاده نماید.
- ۷- اقدامات تشخیصی درمانی جهت شناسائی و درمان عارضه عفونت گوش را بکار گیرد و اقدامات درمانی را با کمک دستیار انجام دهد..
- ۸- انواع عفونت های عمقی گردن را تفکیک کند و روشهای تشخیصی و درمانی را بداند و با کمک دستیار بکار گیرد.
- ۹- معاینه کامل حنجره و گردن در تروما ها از نظر شدت آسیب انجام دهد.
- ۱۰- معاینه کامل سر و صورت از نظر شدت ترومای وارده انجام دهد.
- ۱۱- تست های تشخیصی و رادیوگرافی های ضروری در ترومای سر و صورت و گردن و حنجره را درخواست نماید.
- ۱۲- علائم و نشانه های خونریزی بعد از اعمال جراحی لوزه و لوزه سوم را بداند و اقدامات اولیه درمانی را بکار گیرد.